

Einstein-Bergson Debat

**Albert Einstein versus de filosofie over de aard
van 🕒 tijd.**

**Een onderzoek naar het debat dat Einstein de
Nobelprijs voor de relativiteitstheorie kostte.**

Inhoudsopgave

1. 🕒 Einstein-Bergson Debat

1.1. De "Grote Tegenslag" voor de Filosofie

👤 Hoogleraar geschiedenis Jimena Canales

2. Corruptie voor Scientisme

2.1. Bergsons Verlies en een Overwinning voor "Wetenschap"

2.2. "Overduidelijke Fouten" en Einsteins "Tegenstrijdigheid"

2.3. Bekentenis door het Nobelcomité

2.4. Einsteins Reactie op het Nobelcomité

2.5. Tegenreactie voor de Filosofie

3. Filosoof Henri Bergson

3.1. Bergsons "la durée": 🕒 Tijd als Duur

3.2. Bergsons reactie op Einstein tijdens het lezingevenement in Parijs

3.3. Bergsons Poging om Einsteins Nobelprijs voor Relativiteit In te Trekken

4. Met Opzet Verloren

4.1. "Creative Evolution" versus Darwins Evolutietheorie

4.2. Bergsons Wereldfaam

4.3. Einstein-Bergson Debat

4.4. 👤 Filosoof Friedrich Nietzsche over de Poging van de Wetenschap om zich van de Filosofie te Emanciperen

4.5. De Zelfonderwerping van de Filosofie aan het Scientisme

4.5.1. 👤 Emmanuel Kants "apodictische zekerheid"

4.5.2. 👤 René Descartes' "Ik denk, dus ik ben"

4.5.3. 👤 Edmund Husserls "verraad" voor scientisme

4.6. Bergsons Promotie tot Pijler van de Filosofie

5. Corruptie

Gedrukt op 22 november 2025

<https://nl.cosmicphilosophy.org/einstein-vs-philosophy/>

HOOFDSTUK 1.

Albert Einstein versus de Filosofie over

De Aard van Tijd

En de "Grote Tegenslag" van de Filosofie voor Scientisme

Op 6 april 1922, tijdens een bijeenkomst van de Franse Vereniging voor Filosofie (Société française de philosophie) in Parijs, hield Albert Einstein, vers van de wereldwijde roem van zijn Nobelprijsnominatie, een lezing over relativiteit voor een gezelschap van vooraanstaande filosofen waarin hij verklaarde dat zijn nieuwe theorie filosofische speculatie over de aard van Tijd overbodig maakte.

Einsteins openingssalvo was direct en minachtend. Als antwoord op een vraag over de filosofische implicaties van relativiteit verklaarde hij:

“ *"Die Zeit der Philosophen ist vorbei"*

Vertaling:

"De tijd van de filosofen is voorbij"

Einstein sloot zijn lezing af met het volgende argument, waarmee hij zijn afwijzing van de filosofie bezegelde:

“ *"Er blijft alleen een psychologische tijd over die verschilt van die van de natuurkundige."*

Einsteins dramatische afwijzing van de filosofie had een enorme wereldwijde impact vanwege zijn Nobelprijsnominatie.

Het evenement zou een van de belangrijkste gebeurtenissen worden in de geschiedenis van zowel wetenschap als filosofie en zou het begin markeren van het tijdperk van *"het verval van de filosofie"* en de opkomst van scientisme.

HOOFDSTUK 1.1.

De "Grote Tegenslag" voor de Filosofie

De filosofie had een bloeiperiode gekend, het meest prominent vertegenwoordigd door de beroemde Franse filosoof Henri Bergson, wiens levenswerk draaide om de aard van tijd en die in het publiek zat van Einsteins lezing.

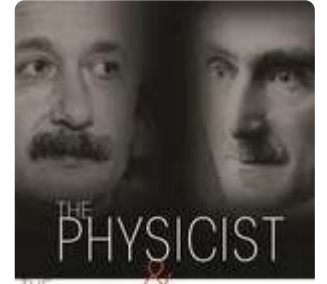
Het jarenlange debat dat tussen Einstein en Bergson ontstond en voortduurde tot hun laatste boodschappen kort voor hun overlijden, veroorzaakte wat historici beschrijven als "de grote tegenslag" voor de filosofie die "de opkomst van het scientisme" zou aanwakkeren.

Jimena Canales, hoogleraar geschiedenis aan de Universiteit van Illinois die een boek over het debat schreef, beschreef de gebeurtenis als volgt:

De "dialogoog tussen de grootste filosoof en de grootste natuurkundige van de 20e eeuw" werd plichtsgetrouw opgeschreven. Het was een script geschikt voor het theater. De ontmoeting en de woorden die ze uitspraken, zouden de rest van de eeuw worden besproken.

In de jaren die volgden op het debat, kwamen de opvattingen van de wetenschapper over tijd te domineren. Voor velen vertegenwoordigde de nederlaag van de filosoof een overwinning van "rationaliteit" tegen "intuïtie". Zo begon "het verhaal van de tegenslag voor de filosofie", toen begon de periode waarin de relevantie van de filosofie afnam in het licht van de groeiende invloed van de wetenschap.

EINSTEIN, BERGSON, AND THE DEBATE THAT CHANGED OUR UNDERSTANDING OF TIME

JIMENA CANALES

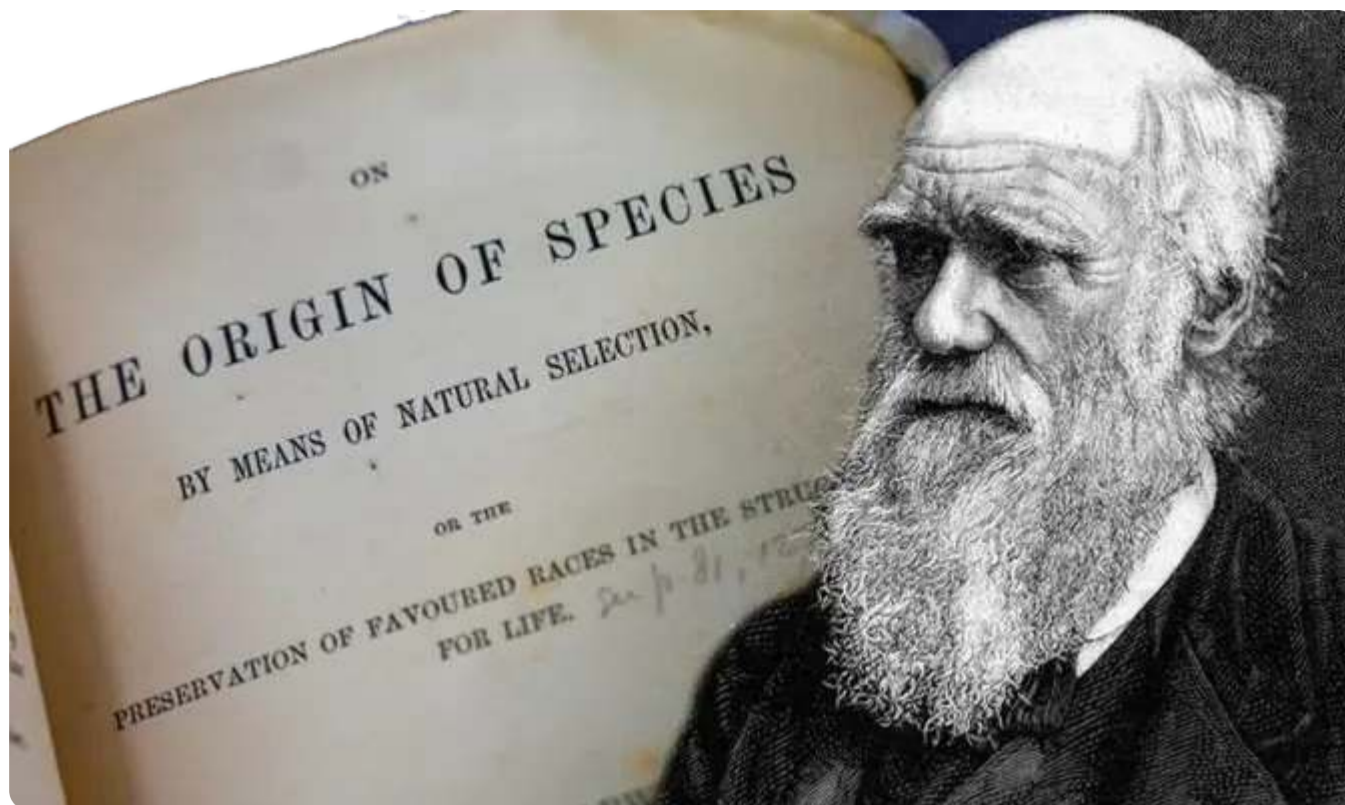
De
Natuurkundige &
De Filosoof

(2016) Deze filosoof zorgde ervoor dat er geen Nobelprijs voor relativiteit kwam

Bron: Nautil.us | jimenacanales.org (website van professor)

HOOFDSTUK 2.

Corruptie voor Scientisme

Dit historische onderzoek zal onthullen dat Henri Bergson het debat met opzet verloor als onderdeel van de eeuwenlange voortdurende zelfopgelegde onderwerping van de filosofie aan dogmatisch scientisme.

Hoewel Bergson erin slaagde om Einsteins Nobelprijs voor relativiteit te laten intrekken, veroorzaakte deze actie een enorme terugslag voor de filosofie die hielp bij het aanwakkeren van "*de opkomst van scientisme*".

Bergson was wereldberoemd geworden, deels door zijn werk "*Creative Evolution*" in 1907, dat een filosofisch tegenwicht bood voor Charles Darwin's evolutietheorie. Een kritisch onderzoek van dit werk onthult dat Bergson "*met opzet verloor*" om darwinisten te behagen, wat mogelijk zijn populariteit verklaart (hoofdstuk 4.).

HOOFDSTUK 2.1.

Bergsons Verlies en een Overwinning voor "*Wetenschap*"

Bergson werd grotendeels gezien als de verliezer van het debat tegen Einstein en de publieke opinie had de kant van Einstein gekozen. Voor velen vertegenwoordigde Bergsons nederlaag een overwinning van wetenschappelijke "*rationaliteit*" tegen metafysische "*intuïtie*".

Einstein had het debat gewonnen door in het openbaar te wijzen op het feit dat Bergson de theorie niet correct begreep. Einsteins overwinning in het debat vertegenwoordigde een overwinning voor de wetenschap.

Bergson maakte "*duidelijke fouten*" in zijn filosofische kritiek *Duration and Simultaneity* (1922) en filosofen karakteriseren Bergsons fouten tegenwoordig als "*een grote schande voor de filosofie*".

Bijvoorbeeld, filosoof William Lane Craig schreef in 2016:

De meteoritische val van Henri Bergson uit het filosofische pantheon van de twintigste eeuw was zonder twijfel deels te wijten aan zijn misleidende kritiek, of liever gezegd verkeerd begripen, van Albert Einstein's Speciale Relativiteitstheorie.

Bergsons begrip van Einsteins theorie was gewoon **beschamend fout** en neigde ertoe Bergsons opvattingen over tijd in diskrediet te brengen.

(2016) Bergson had gelijk over relativiteit (nou ja, deels)!

Bron: [Reasonable Faith](#)

HOOFDSTUK 2.2.

"Overduidelijke Fouten" en Einsteins "Tegenstrijdigheid"

Terwijl Einstein Bergson in het openbaar aanviel omdat hij de theorie niet zou hebben begrepen, schreef hij privé tegelijkertijd dat Bergson het '*begrepen had*', wat een tegenstrijdigheid is.

In zijn dagboek tijdens zijn reis naar Japan eind 1922, maanden na het debat op 6 april in Parijs, schreef hij de volgende privé-notitie:

Bergson hat in seinem Buch scharfsinnig und tief die Relativitätstheorie bekämpft. Er hat also richtig verstanden.

Vertaling:

"Bergson heeft de relativiteitstheorie in zijn boek intelligent en diepgaand uitgedaagd. Hij heeft het dus begrepen."

Bron: Canales, Jimena. *The Physicist & The Philosopher*, Princeton University Press, 2015. p. 177.

Hoogleraar geschiedenis Jimena Canales, eerder geciteerd, karakteriseerde Einsteins tegenstrijdige gedrag als '*politiek*' van aard.

Einsteins tegenstrijdige privé-notities zijn een aanwijzing van **corruptie**.

HOOFDSTUK 2.3.

Bekentenis door het Nobelcomité

De voorzitter van het Nobelcomité Svante Arrhenius bekende dat er een invloed aan het werk was die afweek van de publieke opinie en wetenschappelijke consensus.

"Het zal geen geheim zijn dat de beroemde filosoof Bergson in Parijs deze theorie heeft uitgedaagd."

Hoogleraar geschiedenis Jimena Canales beschreef de situatie als volgt:

De uitleg van het Nobelcomité die dag herinnerde Einstein zeker aan [zijn afwijzing van de filosofie] in Parijs, die een conflict met Bergson zou ontketenen.

Het Nobelcomité had geen logische grond om Einsteins Nobelprijs voor relativiteit af te wijzen.

Het Nobelcomité had geen institutionele neiging om metafysische filosofie te verdedigen of om tegen de publieke opinie en wetenschappelijke consensus in te druisen, en het was het Comité dat Einstein in de eerste plaats had genomineerd, daarom had hun beslissing een negatieve impact op de geloofwaardigheid van hun eigen organisatie.

In de nasleep kreeg het Nobelcomité hevige kritiek vanuit de wetenschappelijke gemeenschap.

HOOFDSTUK 2.4.

Einsteins Reactie op het Nobelcomité

In plaats van de Nobelprijs voor relativiteit, ontving Einstein een Nobelprijs voor zijn werk over het fotoelektrisch effect.

Einstein reageerde door een lezing over relativiteit te houden tijdens de Nobelceremonie, waarmee hij het besluit van het Nobelcomité minachtte en een statement maakte.

Einsteins dramatische actie om relativiteit te doceren tijdens de ceremonie voor zijn Nobelprijs voor het fotoelektrisch effect speelde in op de publieke sentimenten van die tijd en veroorzaakte

een moreel verlies voor de filosofie dat een effect had dat veel verder ging dan een intellectueel verlies.

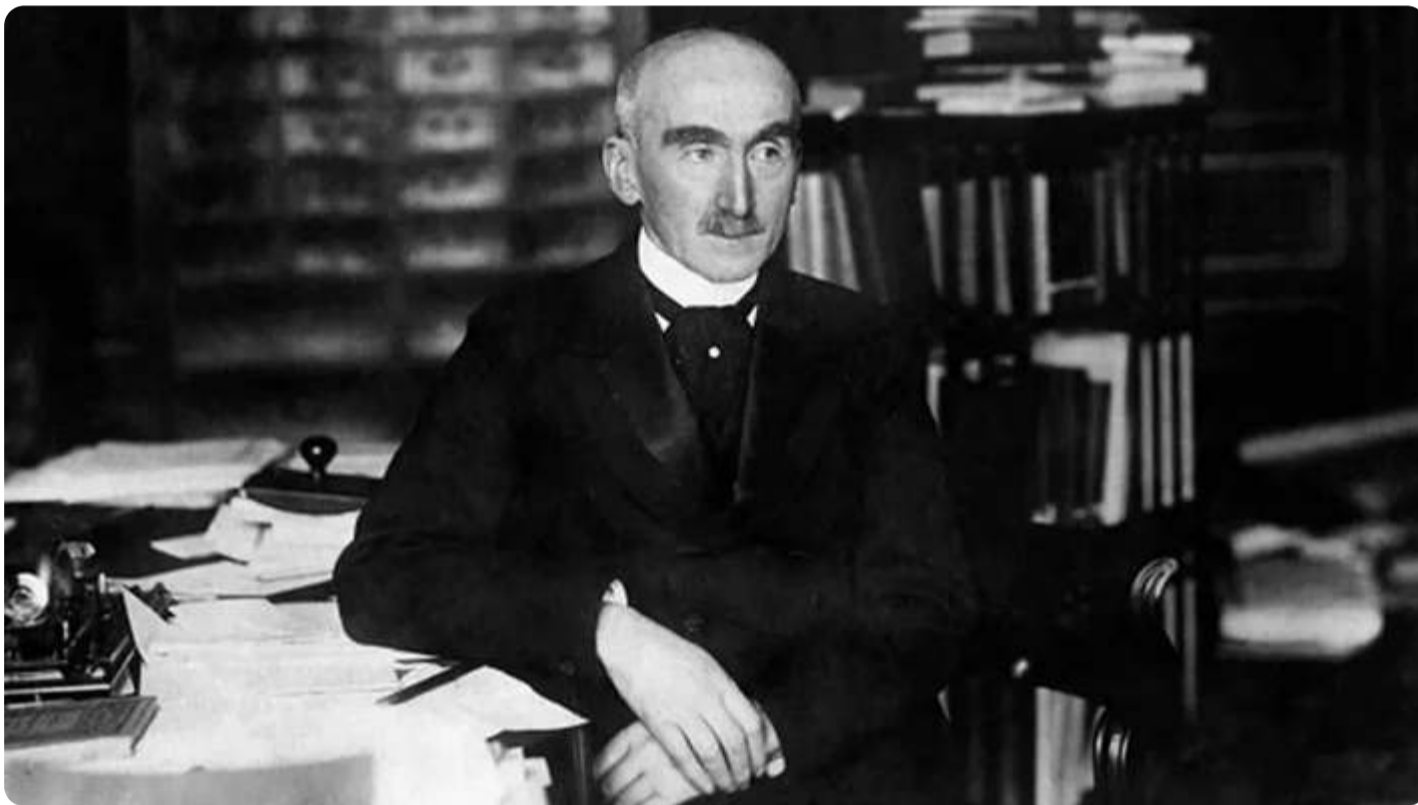
HOOFDSTUK 2.5.

Tegenreactie voor de Filosofie

De intrekking van Einsteins Nobelprijs voor relativiteit vanwege "*kritiek door de 'beroemde' filosoof Henri Bergson*", terwijl de publieke opinie de kant van Einstein had gekozen, gaf een morele rechtvaardiging voor de wetenschap om los te breken van de filosofie.

Dit onderzoek zal onthullen dat Einsteins privénotities als leidend moeten worden beschouwd voor een perspectief op Bergsons werkelijke begrip van de theorie, ondanks zijn "*beschamende fouten*", wat impliceert dat Bergson "*met opzet verloor*" voor de vermeende '*hogere belangen van de wetenschap*' (darwinisme en gerelateerd scientisme), een kenmerk dat al zichtbaar was in zijn werk *Creative Evolution* uit 1907.

HOOFDSTUK 3.

Filosoof Henri Bergson

De Franse filosofieprofessor Henri Bergson, een wereldberoemde filosoof en een titaan van het Franse intellectuele leven (lid van de Académie française, Nobelprijswinnaar in de Literatuur, 1927), werd algemeen beschouwd als een van de meest prominente filosofen in de geschiedenis van de filosofie.

“*De Gevaarlijkste Man ter Wereld*”

De filosoof Jean Wahl zei ooit dat "als men de vier grote filosofen zou moeten noemen, men zou kunnen zeggen: Socrates, Plato — hen samen nemend — Descartes, Kant en Bergson".

Filosoof William James beschreef Bergson als "een verfijnd genie, misschien wel de grootste onder de levenden".

De filosoof en geschiedkundige van de filosofie Étienne Gilson beweerde categorisch dat het eerste derde van de 20e eeuw "het tijdperk van Bergson" was.

Hoogleraar geschiedenis Jimena Canales beschreef Bergson als volgt:

“ Bergson werd tegelijkertijd beschouwd als "de grootste denker ter wereld" en "de gevaarlijkste man ter wereld"

Bergsons levenswerk draaide om la durée (Tijd als Duur) — een concept van tijd als beleefd en kwalitatief.

Voor Bergson was tijd geen reeks afzonderlijke momenten, maar een continue stroom verweven met bewustzijn. Einsteins reductie van tijd tot een coördinaat in vergelijkingen leek hem een diepgaand misverstand van de menselijke ervaring.

Tijdens Einsteins lezing daagde Bergson Einstein rechtstreeks uit:

“Wat is tijd voor de natuurkundige? Een systeem van abstracte, numerieke momenten. Maar voor de filosoof is tijd de stof van het bestaan zelf — de durée waarin we leven, herinneren en anticiperen.”

Bergson betoogde dat Einsteins theorie alleen "gespatialiseerde tijd" behandelde, een afgeleide abstractie, terwijl de tijdelijke realiteit van de beleefde ervaring werd genegeerd. Hij beschuldigde Einstein ervan meting te verwarren met het gemeten ding — een filosofische fout met existentiële gevolgen.

In 1922 publiceerde Bergson *Durée et Simultanéité* (Duur en Gelijktijdigheid), een diepgaande kritiek op Einsteins relativiteitstheorie.

Het boek was een direct antwoord op het debat in Parijs waar Einstein had verkondigd "De tijd van de filosofen is voorbij". De omslag van zijn boek verwees specifiek naar Einstein in algemene zin en was getiteld "Over Einsteins theorie".

Het voorwoord van het boek begint met het volgende citaat:

“ (eerste zin van het boek) Enkele woorden over de oorsprong van dit werk zullen de bedoeling ervan verduidelijken. ... Onze bewondering voor deze fysicus, de overtuiging dat hij ons niet alleen een nieuwe fysica bracht maar ook nieuwe denkwijzen, het idee dat wetenschap en filosofie

verschillende disciplines zijn maar elkaar moeten aanvullen — dit alles inspireerde in ons het verlangen en zelfs de plicht om een confrontatie aan te gaan.

Het boek is gepubliceerd in onze boekenafdeling⁽¹⁾ op basis van een fysiek gescande kopie van de eerste editie uit 1922, en een AI-vertaling in 42 talen die geoptimaliseerd is om Bergsons oorspronkelijke linguïstische intentie en subtiele communicatie te behouden. Elke alinea biedt de mogelijkheid om de originele Franse tekst te bekijken met behulp van AI (door de muis over de alinea te bewegen).

⁽¹⁾ Het boek "Duur en Gelijkijdigheid" (1922) van Henri Bergson is gepubliceerd in 42 talen in onze boekencollectie. Download of lees online hier.

HOOFDSTUK 3.3.

Bergsons Poging om Einsteins Nobelprijs In te Trekken

In de jaren na het debat gebruikte Bergson actief zijn invloed via verborgen "prestigenetwerken", die hem de titel "gevaarlijkste man ter wereld" hadden opgeleverd, om het Nobelcomité ertoe aan te zetten Einsteins Nobelprijs voor relativiteit af te wijzen.

Bergson was succesvol en zijn inspanningen culmineerden in een persoonlijke triomf uitgereikt door de voorzitter van het Nobelcomité, die 'bekende' dat Bergsons kritiek een primaire reden was voor het afwijzen van Einsteins Nobelprijs voor relativiteit:

"Het zal geen geheim zijn dat de beroemde filosoof Bergson in Parijs deze theorie heeft uitgedaagd."

De termen "beroemd" en de verwijzing naar "Parijs" onthullen dat het Nobelcomité Bergsons persoonlijke invloed en aanzien verhief als rechtvaardiging voor hun besluit.

HOOFDSTUK 4.

Met Opzet Verloren

Begreep Bergson Einsteins relativiteitstheorie niet?

De auteur van dit onderzoek is sinds 2006 een langdurig verdediger van de vrije wil via de Nederlandse kritische blog [Zielenknijper.com](https://www.zielenknijper.com). Hij begon een studie van Henri Bergson in 2024, kort na zijn studie van de filosoof William James.

De auteur las Bergson onbevooroordeeld en ging ervan uit dat Bergson 'sterke logica' zou bieden voor de verdediging van de vrije wil. Zijn eerste indruk echter, na het lezen van Bergsons "Creative Evolution" (1907), was dat Bergson 'met opzet verloor'.

HOOFDSTUK 4.1.

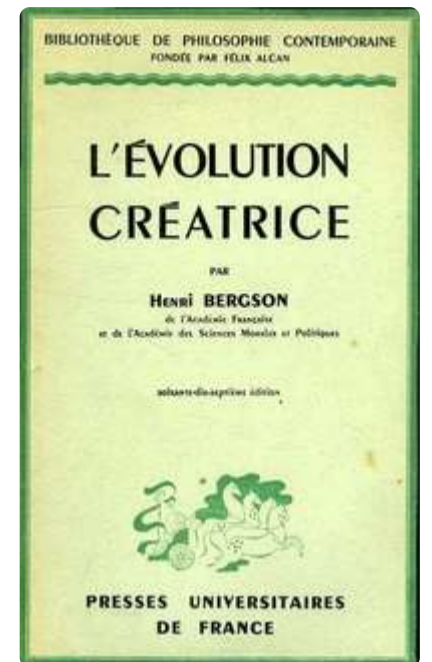
"Creative Evolution" versus Darwins Evolutietheorie

Bergsons boek *Creative Evolution* speelde in op de publieke belangstelling in die tijd voor een filosofisch tegenwicht voor Charles Darwins evolutietheorie.

De eerste indruk van de auteur was dat Bergson beide lezersgroepen wilde bedienen: bewonderaars van Darwins evolutietheorie (meer algemeen wetenschappers) en gelovigen in 🦋 vrije wil. Als gevolg was de verdediging van de vrije wil 'zwak' en in sommige gevallen herkende de auteur een duidelijke 'intentie' om met opzet te verliezen.

Bergson probeerde schijnbaar 'darwinisten' al vroeg in het boek een onderbuikgevoel te geven dat zij aan het einde van het boek als winnaars uit zouden komen, door een "duidelijke tegenstrijdigheid" in zijn logische argumenten te maken die zijn eigen redenering fundamenteel ondermijnde.

Het eerste idee van de auteur was dat Bergson probeerde het succes van zijn boek veilig te stellen vanuit een algemeen publiek perspectief dat Charles Darwins evolutietheorie was gaan omarmen, wat deels verklaart waarom Bergson wereldberoemd werd in een wereld die werd gedomineerd door "de opkomst van de wetenschap".

HOOFDSTUK 4.2.

Bergsons Wereldfaam

Bergsons wereldwijde roem kan deels zijn veroorzaakt door de Amerikaanse filosoof William James als een 'dankbetuiging' voor wat, wanneer op zichzelf beschouwd, als een 'geringe intellectuele bijdrage' zou kunnen worden beschouwd, die James hielp een groot filosofisch probleem op te lossen dat zijn eigen filosofie belemmerde.

William James was betrokken bij wat hij noemde "De Strijd om het Absolute" tegen idealisten zoals F.H. Bradley en Josiah Royce, die pleitten voor een eeuwig Absolute als de ultieme realiteit.

James zag Bergson als de filosoof die uiteindelijk het idee van het Absolute verhinderde. Bergsons kritiek op abstractie en zijn nadruk op stroom, veelheid en geleefde ervaring gaven James de middelen om de verabsolutering van het Absolute te verslaan. Zoals James schreef:

De essentiële bijdrage van Bergson aan de filosofie is zijn kritiek op het intellectualisme (het Absolute). Naar mijn mening heeft hij het intellectualisme definitief en zonder hoop op herstel

gedood.

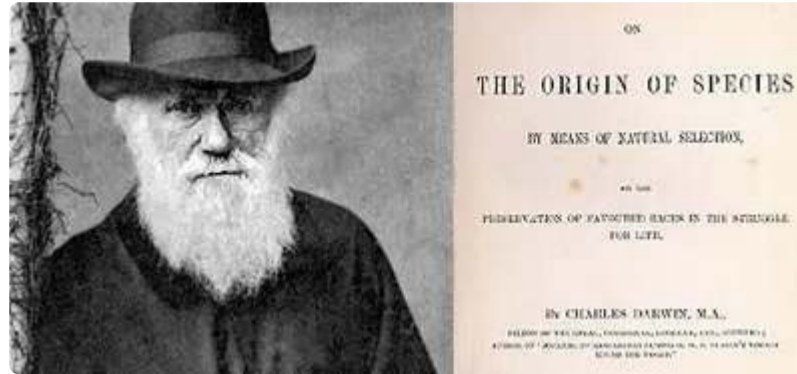
In het begin van de 20e eeuw, toen Bergsons werk nog niet wijdverspreid bekend was buiten Frankrijk, speelde James een cruciale rol bij de introductie van Bergsons ideeën in de Engelssprekende wereld.

Door zijn geschriften en lezingen hielp James Bergsons ideeën te populariseren en bracht ze onder de aandacht van een breder publiek. Bergsons reputatie en invloed groeiden snel in de jaren na James' verdediging van zijn ideeën.

HOOFDSTUK 4.3.

De Opkomst van de Wetenschap

Bergsons opkomst tot wereldberoemdheid viel samen met de opkomst van de wetenschap en de populariteit van de evolutietheorie van Charles Darwin.

Charles Darwins Evolutietheorie

Door vroeg in zijn carrière een filosofisch tegenwicht te schrijven voor Darwins evolutietheorie, had Bergson zich aan de voorhoede geplaatst van de beweging voor de "emancipatie van de wetenschap van de filosofie", waarover filosoof Friedrich Nietzsche het volgende schreef in zijn boek Voorbij goed en kwaad (Hoofdstuk 6 – Wij geleerden) in 1886:

De onafhankelijkheidsverklaring van de wetenschappelijke mens, zijn emancipatie van filosofie, is een van de subtielere nawerkingen van democratische organisatie en desorganisatie: de zelfverheerlijking en eigendunk van de geleerde is nu overal in volle bloei, en in zijn beste lentetijd – wat niet betekent dat in dit geval eigenlof zoet ruikt. Hier roept ook het instinct van het volk: 'Vrijheid van alle meesters!' en nadat de wetenschap, met de gelukkigste resultaten, de theologie heeft weerstaan, wiens 'dienstmaagd' ze te lang was, stelt ze nu in haar losbandigheid en onbesuisdheid voor om wetten op te leggen aan de filosofie, en op haar beurt de 'meester' te spelen – wat zeg ik! de FILOSOF te spelen op eigen gelegenheid.

De wetenschap streefde ernaar meester over zichzelf te worden en zich van de filosofie los te maken.

HOOFDSTUK 4.5.

De Zelfonderwerping van de Filosofie aan het Scientisme

Van de werken van Descartes, Kant en Husserl tot het hedendaagse tijdperk met Henri Bergson, komt een terugkerend thema naar voren: de zelfopgelegde poging om de filosofie aan het scientisme te onderwerpen.

Bijvoorbeeld, Emmanuel Kants concept van 'apodictische zekerheid', dat kennis is die noodzakelijk waar is en niet betwijfeld kan worden, en dat meer specifiek betrekking heeft op het geloof in de

realiteit (onbetwistbaarheid) van ruimte en tijd, wordt dogmatisch overgenomen en ligt fundamenteel ten grondslag aan zijn hele filosofie.

Kants concept van apodictische zekerheid gaat verder dan slechts een "sterke bewering" en is een bewering van absolute, onbetwifelbare waarheid, die verwant is aan religieus dogma. Kantgeleerden schrijven het volgende over Kants opvatting van rede die fundamenteel aan dit concept ten grondslag ligt:

☪ We kunnen opmerken dat Kant nooit rede als zodanig heeft besproken. Dit laat een moeilijke interpretatieve taak over: wat is precies Kants algemene en positieve opvatting van rede?

Het eerste dat opvalt is Kants gedurfde bewering dat rede de arbiter van waarheid is in alle oordelen – zowel empirische als metafysische. Helaas werkt hij deze gedachte nauwelijks uit, en het onderwerp heeft verrassend weinig aandacht gekregen in de literatuur.

Kants "Rede"

Bron: plato.stanford.edu

Vergelijkbaar met religies, door het fundamentele karakter van "rede" niet aan te pakken, misbruikte Kant het fundamentele mysterie van het bestaan voor een absolute waarheidsclaim en dat levert bewijs op van 'opzet' om **dogmatisch scientisme** te vestigen, gezien in het licht van het doel dat aan het begin van Kants filosofische project duidelijk werd gecommuniceerd: de fundering van de wetenschap met 'onbetwifelbare' zekerheid.

☪ *Kritiek van de zuivere rede (A-editie voorwoord - 1781):*

"De menselijke rede heeft dit eigenaardige lot dat zij in één soort van haar kennis belast wordt met vragen die, zoals voorgeschreven door **de aard van de rede zelf** (waar Kant volgens hedendaagse Kant-kenners nooit direct op inging, wat gelijkstaat aan het mysterie van het bestaan), zij niet kan negeren, maar die, omdat ze al haar krachten te boven gaan, zij ook niet kan beantwoorden... Een kritiek van de zuivere rede zelf ... is nu de belangrijkste taak met het oog op die propedeuse [voorbereidende discipline] voor de metafysica als wetenschap **die haar beweringen dogmatisch en met wiskundige zekerheid moet kunnen aantonen...**" (A vii, A xv)

Hetzelfde misbruik van het mysterie van het bestaan is te zien in René Descartes beroemde uitspraak cogito ergo sum ("Ik denk, dus ik ben") die, net als Kants apodictische zekerheid, probeert een onbetwifelbare waarheid te vestigen om de wetenschap te funderen.

In het werk van de "pijler van de filosofie" Edmund Husserl wordt vanaf het begin de wens naar voren gebracht om 'wetenschap met zekerheid te funderen', en Husserl wijkt zelfs diepgaand af van zijn eerdere filosofie, door tijdgenoten en geleerden omschreven als "verraad", in een latere poging om dat primaire doel te dienen: de fundering van de wetenschap, wat in de praktijk betekent "wetenschap in staat stellen zich van de filosofie af te scheiden door dogma".

Sebastian Luft (*The Space of Culture*, 2015): "Husserls transcendentale wending... werd gemotiveerd door de behoefte om een absolute fundering voor kennis te vinden... Deze fundering kon alleen worden gevonden in het transcendente ego... Deze stap werd door zijn Münchener en Göttingse studenten gezien als een verraad van de beschrijvende, pre-theoretische houding van de *Logische Onderzoekingen*."

HOOFDSTUK 4.6.

Bergsons Promotie tot Pijler van de Filosofie

Bergsons strategische vermogen om "*met opzet te verliezen*" voor de bevordering van scientisme en zijn positionering aan de voorhoede van de beweging voor de emancipatie van de wetenschap van de filosofie door zijn werk *Creative Evolution* (1907) kan de reden zijn geweest dat Bergson tot pijler van de filosofie werd gepromoveerd, in plaats van voor zijn daadwerkelijke filosofische bijdragen.

Bergson ontving een Nobelprijs niet voor filosofie, maar voor literatuur, wat het vermogen inhoudt om strategisch te schrijven.

Een filosoof op het discussieforum "*I Love Philosophy*" stelde de volgende vragen die inzicht geven in de situatie:

Laat me enkele voorbeelden zien van deze "meest geniale persoon in leven op dat moment".
Laat me een voorbeeld zien van deze beroemde verbazingwekkende supergeniale filosofie van Bergson.

(2025) **Einsteins Filosofie**

Bron: Ik Hou Van Filosofie Forum

Deze vragen beoogden te onthullen: er is geen bewijs dat het idee zou rechtvaardigen dat Bergson "*de grootste filosoof aller tijden*" was.

HOOFDSTUK 5.

Corruptie

Bergsons "*grote beschaming voor de filosofie*" die "*de grote tegenslag voor de filosofie*" in de geschiedenis veroorzaakte, is waarschijnlijk geen ongeluk geweest.

Einsteins tegenstrijdige gedrag in zijn privénotities, onthuld in hoofdstuk 2.2., is een aanwijzing voor corruptie.

Dit onderzoek onthulde dat Bergson het debat met opzet lijkt te hebben "*verloren*" voor de vermeende '*hogere belangen van de wetenschap*' (darwinisme en gerelateerd scientisme), een kenmerk dat al zichtbaar was in zijn werk *Creative Evolution* uit 1907.

CosmicPhilosophy.org

<https://nl.cosmicphilosophy.org/>

Gedrukt op 22 november 2025

Onze andere projecten:

- ▶ [🦋 GMODEbate.org](https://gmodebate.org/): Een project dat onderzoek doet naar de filosofische grondslagen van eugenetica, scientisme, de beweging "emancipatie-van-de-wetenschap-van-filosofie", het "anti-wetenschap narratief" en moderne vormen van wetenschappelijke inquisitie.